

Stephen Shukaitis

ŠOKIS LIEPSNOSE: VAIZDUOTĖ IR MAŽOSIOS SAVIORGANIZACIJOS FORMOS

Esekso universitetas

Wivenhoe Park

Colchester CO4 3SQ

Tel.: +44 (0) 12 0687 4283

El. paštas: stephen@autonomedia.org

Jameso Carro, vienu metu priklausiusio Juodosioms panteroms ir kartu su George'u Jacksonu Soledado kalėjime įkūrusio „Vilkų gaują“, autobiografijoje pasakojama, kad klausydamasis *Martha and the Vandellas* dainos „Šokis gatvėse“ („Dancin in the Streets“), jis supratus, kad jo politinės pažiūros pasikeitė. Jis troško įveikti priešpriešą tarp *Martha and the Vandellas* ir negailestingo Sergejaus Nečajevo karingumo, pagal kurį „tikslas pateisina priemones“: surasti būdą, kaip „sukelti revoliuciją šokiu gatvėje“ (Carr 2002: 214). XX amžiaus 7 dešimtmečio viduryje Čikagoje atsirado sąlytis tarp karingos sindikalistinės profesinės sąjungos, priklausančios organizacijai „Pasaulio pramonės darbuotojai“ (PPD), ir surrealizmo įkvėptų vaizduotės polėkių, įkūnytų ir cirkuliuojančių tokiuose leidiniuose, kaip *Rebel Worker*. Vietoj dažnai sutinkamų niūrių ir rūsčių darbo kovos vaizdinių šis PPD skyrius, siekdamas išplėtoti „kuo *bugsbunny*’iškesnę kritinę teoriją“ ir „dialektiką „Milžino Halko“ dvasia“, pasirinko jaunimo maištą, laisvąjį džiazą, meninį eksperimentavimą ir rokenrolą. Semdamiesi įkvėpimo iš didėjančių politinio nepasitenkinimo bangų, vis labiau besireiškiančių per populiariosios kultūros

formas, jie rašys apie šiose socialinėse energijose glūdintį politinį potencialą plėtoti socialinę kovą, tokiuose pamfletuose, kaip „Modai, rokeriai ir revoliucija“ (*Mods, Rockers, and Revolution*), įrodinėdami, kad dainos, kaip „Šokis gatvėse“, rodo, jog laisvės ilgesys ir atsisakymas paklusti biurokratiniam spaudimui yra ne tik mažų kovotojų grupių polinkiai, bet ir „beveik instinktyvios daugelio mūsų draugų darbininkų nuostatos“ (Rosemont, Radcliffe 2005: 131).¹ Atsižvelgdami į tai, jie nuspręš, kad jų užduotis nėra atskleisti kapitalizmo, rasizmo ir socialinės neteisybės problemas žmonėms, kurie dažniausiai jau ir taip gan gerai jas suvokia. Semdamiesi įkvėpimo labiau iš Lennono nei iš Lenino, jie siekė susieti jau egzistuojančių maišto ir nepasitenkinimo formų įvairovę, apimant visų rūšių socialinius subjektus, kurių veiksmi dažnai buvo traktuojami kaip neturintys politinio pobūdžio:

Tegyvuoja „Milžinas Halkas“, nesankcionuoti streikai, Nato Turnerio sukilimas, išmetimai iš mokyklos, žmonės, vengiantys eiti į kariuomenę, dezertyrai, nusikaltėliai, sabotuotojai ir visi tie sielos broliai, svajotojai paklaikusiomis akimis, realūs ir įsivaizduojami nepaklusnumo ir sukilimo herojai, kurie kaupia savo kolektyvinius išteklius trokštamai didžiulei, esminei pasaulio transformacijai! (Rosemont, Radcliffe 2005: 434).

Tačiau kaip šie dalykai, maištai bei nepaklusnumas, būdami silpnai sutvirtinti semiotiniais minėtos populiarios dainos pastoliais, susiję? Nors šis klausimas lengvai galėtų kelti susirūpinimą, kad toks ryšys yra tik atsitiktinis, bet jis iliustruoja didesnę stiprėjantį mažųjų organizacijos formų politikos (*politics of minor composition*) – politikos, grindžiamos bet kokios socialinėje aplinkoje prieinamos medžiagos naudojimu siekiant sukurti naujus santykius, savireguliavimo formas ir radikalią vaizduotės objektyvacijas, – procesą. Iš tikrųjų, visur, kur tik XX amžiaus 7 dešimtmetyje *Martha and the Vandellas* koncertavo, atrodė, kad juos lydi riaušės – žmonės, „šokantys liepsnose“ (Smith 2001).² Gastroliuojant spauda nuolat jų klausdavo, ar jų muzika yra kvietimas maištauti ir ar jie yra Jungtinių Valstijų karingų judėjimų lyderiai. Šiuo atveju muzika gali būti suprantama kaip sudaranti pagrindinę kasdienio gyvenimo dalį, o ne atitraukianti nuo jo, kaip kristalizuojanti ir suvedanti socialines energijas bei politines aistras į

¹ Viena šio straipsnio versijų buvo pristatyta Vilniaus tarpdisciplininės medijų meno laboratorijos seminare, įvykusiame 2006 m. gegužės 24 d. Lietuvoje. Straipsnio autorius nori padėkoti pateikusiems naudingų ir įdomių pastabų, ypač Gediminui ir Nomedai Urbonams, Martinui Parkeriui, Stefanui Harney'ui, Benui Sheperdui, Dave'ui Edenui, Davidui Graeberiui, Wernerui Bonfeldui, Audronei Žukauskaitei ir Jackui Bratichui.

Jungtinėje Karalystėje egzistavo giminingas *Rebel Worker* leidinys *Heatwave*. Daugiau informacijos apie *Heatwave* žiūrėti King Mob Echo (2000).

² Taip pat žiūrėti Reeves ir Bego (1994).

melodiją, kurią būtų galima nesunkiai palaikyti „tik vakarėlio daina“. Dėl konkrečių muzikinių kompozicijų cirkuliacijos žmonės rado priemonių organizuoti ir artikuliuoti savo troškimus pabėgti nuo kasdienio sunkaus darbo, išplėtoti kultūrinę (o ne kultūros) kritiką distopinio darbo pobūdžio, nuo kurio žmonės stengėsi pabėgti (Lafargue 1989; Rhodes 2007). Politinės organizacijos forma materializuojasi meninės organizacijos forma, išreikšta paplitusia socialinės vaizduotės veikla – kitu karnavalinių energijų, kurios parodė „amžiais nematytą galią ir sugebėjimą mesti iššūkį tradicinėms hierarchijoms“ (Kohl 1993: 146), įsikūnijimu. Šios rūšies cirkuliacijomis, ryšiais ir transliacijomis fermentuojasi ir realizuojasi kasdienio gyvenimo revoliucija – tai yra, ji įsikūnija ir rutuliojasi nuolat įformindama kasdienį revoliucijos gyvenimą.

Mažųjų organizacijos formų politika

Make do with what you have
 Take what you can get
 Pay no mind to us
 We're just a minor threat
 – Minor Threat

Maištai yra naujų idėjų ir žinių inkubatoriai: vietos, kur puoselėjamos viltys ir galios, kad galėtų egzistuoti kitokios socialinės organizacijos formos nei kad yra dabar, kad esama alternatyvų. Tokių kultūrinės politikos formų ir to, kas bendriau galėtų būti suprantama kaip klasiniai klausimai (susiję grynai su ekonominėmis problemomis, darbo sąlygomis ir t. t.), neskiria, kaip kartais manoma, neperžengiama bedugnė.³ Jos yra ne tik simbolinės kovos ar antstato problemos, bet ir svarbiausia dalis to, kaip žmonės tvarko, supranta, kreipia ir keičia savo gyvenimus. Kolektyviniai gebėjimai ir struktūros kuriami pasitelkiant ne tik akivaizdesnes bei matomesnes politinio organizavimo formas, bet ir nesuskaitomą daugybę kanalų bei sąveikų, apimančių visas socialinio gyvenimo sritis.

Socialinės ir politinės idėjos cirkuliuoja tokiu būdu, kad vienu metu yra ir viešai ištariamoms, ir užšifruojamos taip, kad egzistuojančios politinės valdžios žvilgsnis sunkiai jas pastebi. Į šią pasipriešinimo politiką, suauštą iš

³ Po 1968 m. tokiems veikėjams, kaip Mario Tronti, buvo būdinga skelbti, kad įvyko perėjimas iš didžiosios klasinės kovos ir komunizmo politikos epochos į mažosios politikos amžių. Kaip pastebi Ida Dominijanni, nors tokie veikėjai, kaip Tronti, turėjo polinkį pražiūrėti tai, kuo šis perėjimas buvo subversyvus ir radikalus, nebūtinai ryšium su prarasta klasinės politikos samprata, bet su jų pačių veiksmiais, tačiau tokie veikėjai, kaip Antonio Negri, dažnai darydavo tiesiog priešingą klaidą: aukštindami subversyvų šių naujų mažųjų politikos ir kovos formų pobūdį, jie linko nepastebėti būdo, kaip jie paveldėjo ir ėmėsi daugelio tų pačių problemų ir rūpesčių, kurie vargino „senąją“ politiką (Dominijanni 2006).

nematomų kasdienio gyvenimo įrašų, dainų, pasakojimų ir socialinių sąveikų, pradeda kristalizuotis ir vienyti radikalūs politiniai troškimai (Scott 1990; Kelley 2002).⁴ Ši kultūrinio simbolizmo vartoseną, kaip įkūnyta *Martha and the Vandellas* dainoje, kuri išreiškia dvigubai artikuliuotą matomą ir nematomą organizavimo estetiką – nepaliamąją radikalią vaizduotės išforminimą, – svarbi ne dėl pačios kompozicijos turinio, bet dėl energijos, kuri užplūsta jos klausytojus (Linstead, Hopfl 2004; Buchanan 1997). Vietoj politiniu organizavimu nustatomos ir ginamos tapatybės teigimo čia veikia tokios rūšies politika, kuri remiasi egzistuojančiomis socialinėmis energijomis ir cirkuliuojančiomis idėjomis, nors pasitelkia jas kitiems tikslams, siekia, platinama jas kitokiam vartojimui ir sukurdamą „singuliarumų grandines, nukreiptas į savęs produkavimą ir dauginimą“ (Negri, Guattari 1990: 109–110), įvesti naujas prasmes ir santykius, – mažųjų organizacijos formų politika.⁵

PPD istoriją sudaro netolydžios eilės mažųjų organizacijos formų, suformuotų socialinio pasipriešinimo atoslūgių ir potvynių. Istoriškai PPD, pasižyminti organizacine veikla, itin būdinga migruojančių darbininkų, traukinių ekspeditorių (*train hoppers*), keliaujančių sezoninių darbininkų, bohemos atstovų ir migruojančių gyventojų kultūrai bei praktikoms, pasitelkdavo humorą, nepagarbą ir sąmojų, dažnai perdirbdama populiarias dainas ir religines giesmes ir suteikdama joms antikapitalistinių motyvų.⁶ Tokios dainos, kaip „Pamokslininkas ir vergas“ („The Preacher and the Slave“) ir „Nusimesk bosą nuo sprando“ („Dump the Boss Off Your Back“), nors dažniausiai ir siejamos su labiau žinomais PPD dainų rašytojais ir perkūrėjais, kaip kad Joe Hillas, buvo nepaliamajai naudojamos nuo pat pirmojo *Raudonosios dainų knygelės* (*Little Red Song Book*) leidimo 1904 metais. Ir šis nepaliamajam perkūrimo procesas be perstojo plėtėsi, nes naujos organizacinės kampanijos ir kolektyvinę reikšmę turintys įvykiai papildė šią besirutuliojančią istoriją ir bendrą žinojimą bei patyrimą. Dainos sieja ankstyviausias

⁴ Taip pat žiūrėti Grossberg (1992).

⁵ Mažųjų organizacijos formų sąvoka sukurta pagal Deleuzeo ir Guattari mažosios literatūros sampratą bei Nicko Thoburno pasiūlytą šios sampratos išplėtojimą iki mažosios politikos. Mažosios literatūros sampratą Deleuze'as ir Guattari plėtoja analizuodami Franzo Kafkos darbą. Nors buvo analizuojamas Kafkos rašymas, tačiau siekta nustatyti procesus ir dinamiką, kuriuos, kaip jie aptiko, jo rašymas išreiškia. Šis procesas nėra ypatingas Kafkai kaip didžiam rašytojui (kadangi tai prieštarautų visai jų argumentacijai) ar jo naudotai konkrečiai raiškos formai (*media form*). Kitaip sakant, jiems rūpėjo, kaip Kafka vartoja vokiečių kalbą keistiems ir nenumatytiems tikslams, kaip jis ją vartoja, kad susvetimėtų jos atžvilgiu, ir kaip pasiduoda polėkiui bei kuria pagėgimo kelius, lydimus keisto džiaugsmo. Mažoji literatūra, kuri, pagal Deleuzę ir Guattari, kyla ne iš konkrečios mažosios kalbos, o greičiau iš to, kaip mažuma kuria vartodama didžiąją kalbą, pasižymi trimis pagrindinėmis ypatybėmis: 1) jos kalba yra stipriai paveikta deteriorizacijos, 2) viskas mažojoje literatūroje yra politiška, individo rūpesčiai tiesiogiai siejami su kito individo rūpesčiais; socialinė aplinka daugiau neegzistuoja tik kaip fonas, kuriame ši dinamika vyksta, 3) viskas įgyja kolektyvinę reikšmę, tai yra, egzistuoja kaip kolektyvinio sakymo forma (Deleuze, Guattari 1986).

⁶ Daugiau apie PPD istoriją žiūrėti Kornbluh (1998); Renshaw (1999); Bird, Georgakas, Shaffer (1985); Bekken ir Thompson (2006).

PPD kampanijas su pačiomis paskutinėmis, brėždamos ploną, tačiau nenutrūkstamą liniją nuo *T-Bone Slim* iki šiuolaikinių muzikantų, priklausančių darbo dainų rašymo tradicijai ir ją plėtojančių, pavyzdžiui, Davido Rovicso, įvairių *Riot Folk* kolektyvo narių, Shannono Murray'aus, Niujorko hip hopo grupės *Kontrast*, bei įvairių menininkų, kurie tyrinėjo PPD palikimą pasitelkdami komiksų meną, darbų.⁷

Tokiu būdu įvykių, kampanijų ir akcijų detalės įsipina į besirutuliojantį kolektyvinį mažosios kultūrinės politikos ansambliąžą (*assemblage*). Įvairūs individualūs reikalai ir interesai ne įtraukiami į homogenišką bendrąjį kolektyvinį interesą (judėjimo ir kt. labui), o greičiau individualios intrigos siejamos su kitais interesais; tad kiekviena sąsaja bei rūpestis „tampa vis būtinesnis, nepakeičiamesnis ir pastebimesnis, nes jame vibruoja kito pasakojimo visuma“ (Deleuze, Guattari 1986: 17). Šią dinamiką taip pat galime matyti kontrkultūrinės *punk rocko* politikos ir organizacinės veiklos raidoje (O'Hara 1999; Haeffler 2006; Hurchalla 2005; Jenkins, Andersen 2000) ir kolektyvinės autorystės formose, kurios pasitelkiamos nuo Dada iki Karen Eliot, Monty Cantsin bei Luther Blissett bendrųjų vardų (Home 1991; Blissett 2005). Kitaip tariant, ji yra ne naujo kolektyvinio subjekto, kuris sieks tam tikrų politinių tikslų (pankų bendruomenė turėtų daryti tai ir tai), formavimo procesas, o greičiau veikia kaip ansambliąžas, skirtas plėtoti ir artikuliuoti idėjas, remiantis intensyviomis socialinių ryšių formomis, kurios susiformuoja atsirandant ir gyvuojant išsklidusiai ir nepastoviai bendruomenei, pavyzdžiui, susijusiai su įvairiais judėjimais dėl karo, skurdo, ekologijos, lyties (*gender*), miesto rajono pavertimo vidurinėsios klasės gyvenamuoju rajonu (*gentrification*) ir daugybe kitokių problemų. Trumpai tariant, „subjektas neegzistuoja; egzistuoja tik kolektyviniai sakymo ansambliąžai“ (Deleuze, Guattari 1986: 18). Pankų bendruomenės, kuri dažnai nominaliai vertinama tik kaip tam tikros rūšies jaunatviško nihilizmo be jokio politinio turinio atspindys, saviorganizacija daugeliu atžvilgių yra tiesiogiai politiška tuo, kaip muzikos ir meninių išraiškų vartojimas, intensyvus kalbos vartojimas dalyvauja formuluojant nesusvetimėjusius ir neretai postkapitalistinius šiandienos socialinius santykius ir siejant juos su tuo, kas vis plačiau suprantama kaip politika (Holtzman, Hughes, Van Meter 2004).⁸

Ši politikos forma grindžiama ne jau priimto politinio sprendimo primetimu ar kreipimusi į egzistuojantį socialinį subjektą (liaudį, dirbančiuosius), o greičiau plėtojant kolektyvinio, nuolatinio ir intensyvaus dalyvavimo sociali-

⁷ Pukių PPD kultūrinės politikos ir jai artimų kontrkultūrinių įtampų tyrimą galima rasti Rosemont (2002). Taip pat žiūrėti Buhle (2004). Daugiau apie minėtus menininkus žiūrėti: Davidą Rovicą www.davidrovics.com, *Riot Folk* kolektyvo narius www.riotfolk.org, Shannoną Murray'į www.shannonmurray.com ir *Kontrast* www.myspace.com/kontrast.

⁸ Taip pat žiūrėti McKay (1998); Leblanc (1999).

niame pasaulyje būdą, kuris įkūnija mažųjų organizacijos formų politiką. Šis būdas, užuot rėmęsis jau priimtomis subjektyviomis pozicijomis, veikia tam tikrų tapatybių, santykių ir galios srautų darinių viduje tam, kad sukurtų nuolat atviras ir atsinaujinančias intersubjektyvias pozicijas, iš kurių būtų galima kurti. Šie mažųjų organizacijos formų procesai artikuliuojami kolektyvinėmis sakymo formomis. Pavyzdžiui, XX amžiaus 7 dešimtmečio viduryje Jungtinės Karalystės digeriai, britų radikalų grupė, įkvėpta XVII amžiaus radikalų ir pasivadinusi jų vardu, pasiūlė politikos sampratą, kuri, jų teigimu, grindžiama ne atstovavimu, o greičiau išrinkimu, tai yra, jie ieškojo suderintos politinės veiklos formos, kuri leistų sukurti subjektyvią poziciją (Stansill, Zane 1999). Mažųjų organizacijos formų politika siekia išplėtoti tokios rūšies politiką, kuri remiasi ne apibrėžtomis tapatybėmis, bet nuosekliai pabrėžiamais socialiniais ryšiais, suformuotais politinės veiklos, ir intensyviu susisaistymo būdu, kurio dėka minėti ryšiai atsiranda. Mažųjų organizacijos formų politiką formuoja socialinių jėgų konkrečios situacijos ir sąsajos, užtikrinančios intensyvų dalyvavimą ir komplikavimą: „Tokiu būdu tai, kas partikuliaru, tampa inovacijos (o ne tapatybės) vieta, mažumoms atnaujinant savo teritoriją ir išplečiant savo ribas“ (Thoburn 2003a: 44–45). Ši susisaistymo forma, nuolatinis atviras ir intensyvus dalyvavimas, besiorganizuojantis nukreipiant socialines kasdienio gyvenimo energijas, apima mažųjų organizacijos formų procesus.

Pavyzdžiu gali būti *Starbucks* darbuotojų kampanijos veikla, kurią inicijavo Niujorko PPD akcijos, vykusios pastaruosius dvejus metus. Nors pagrindiniai reikalavimai, kelti organizacinės kampanijos ir profesinių sąjungų jėgų (didesnis atlyginimas, garantuotos darbo valandos ir visas etatas, personalo trūkumo panaikinimas ir įvairūs darbo vietos sveikatos bei saugumo klausimai) patys savaime nėra itin stebinantys, bet labiau domina organizavimui pasitelkti veiklos būdai, ypač humoro, nepagarbos pasitelkimas ir sąsaja su kultūros politika, kylanti iš PPD tradicijos pasitelkti šiuos būdus, taip pat ir klasinę politiką kaip skirtumo sukūrimo ir plėtojimo būdą (Thoburn 2003b). Minėta kampanija taip pat reikšminga ir tuo, kad jos metu tikrai stengtasi plėtoti organizavimo būdus mažmeninės prekybos tinklo parduotuvėse, srityje, kuri dėl didelės darbuotojų kaitos ir dažnai trumpalaikio darbo tokiose vietose pobūdžio nebuvo atsidūrusi didesnių ir geriau įsitvirtinusių kampanijų dėmesio centre Jungtinėse Valstijose (ar kitose šalyse didesniu mastu). Reikia pastebėti, kad *Starbucks* darbuotojų kampanija siekė ne tapti derybiniu visų *Starbucks* darbuotojų atstovu (pasidaryti didelė ar atstovaujanti), bet dalyvauti protestuose bei akcijose ir juos organizuoti kreipiant dėmesį į juose keliamus kolektyvinius reikalavimus. Kampanija, kuri apėmė visas Jungtines Valstijas ir Jungtinę Karalystę, sulaukė ir verslo spaudos, pavyzdžiui, *Wall Street Journal*, dėmesio (Maher 2006), o miestų tarybose, pavyzdžiui, Kembridžo taryboje, buvo priimti pasiūlymai, patvirtinantys

PPD teisę surengti kampaniją ir smerkiantys *Starbucks* profesinės sąjungos sužlugdymą.⁹ Be to, kampanija prisidėjo (nors sunku pasakyti, koku mastu) prie dabartinio algų padidinimo Niujorko parduotuvių darbuotojams.¹⁰

Tokios kompanijos kaip *Starbucks* veikla, labai panaši į bet kurios korporacijos veikimą labai medijuotos postfordistinės ekonomikos sąlygomis, vis labiau priklauso nuo simbolinio darbo ir komunikacijos formų, susijusių su įvaizdžio ir korporacinio veikėjo (*corporate persona*) kūrimu.¹¹ *Starbucks* funkcionavimas, kaip galima įsitikinti pažvelgus į bet kurią kompanijos literatūrą ir bet kokį jos prisistatymo būdą, dažnai remiasi kavos gėrimo patirties įvaizdžio ir išgyvenimo kūrimu – į savo klientus ji kreipiasi kaip kažkokiu būdu įkūnijanti tam tikros rūšies „išvyką po italų kavinę“, įskaitant ir smulkiai maltą skrudintą kavą bei ilgesingai baristomis (*baristas*) vadinamus darbuotojus (Elliot 2001). *Starbucks* reikia sukurti ir palaikyti savo kaip patrauklios kompanijos įvaizdį, kitokį nei būtų galima laukti iš didelės, dažnai priemiestyje sutinkamos kompanijos. Tai daroma kultivuojant vaizdinius, kuriuose kompanija vaizduojama kaip teikianti didelę reikšmę ekologijai (*ecological sustainability*), gerai besielgianti su savo darbuotojais ir pritarianti tam, kas galėtų būti apibūdinta kaip pažangios politinės vertybės. Tai įgyvendinama parduodant Sąžiningos prekybos kavą (*Fair Trade coffees*), remiant pastangas padėti nukentėjusiems nuo cunamio, įkuriant Gyventojų sveikatos apsaugos darbo grupę (*Citizen's Healthcare Working Group*), paremkant bendrąjį parduotuvės planą ir dizainą bei tiekiant kavą iš viso pasaulio ir taip sukuriant „egzotišką“ multikultūrinį žavesį. Be to, *Starbucks* pradėjo leisti įvairių žinomų atlikėjų (Elvio Costello, Beno Harperio ir t. t.) albumus, skirtus būtent jos parduotuvėms, kurios ėmėsi priemonių įvairių žanrų ir stilių muzikos (džiazo, folkloro, roko) klausymąsi paversti kavos gėrimo patyrimo, kurį *Starbucks* energingai siūlo pirkti, dalimi.¹²

⁹ Taip pat akcijos vyko Edinburge, Škotijoje, ir Leičesteryje, Anglijoje. Daugiau informacijos apie Kembričo rezoliuciją žiūrėti Fisher, Tabor (2006).

¹⁰ Atlyginimas naujiems darbuotojams išaugo nuo 7.50 iki 7.80 dolerių, po 6 mėnesių padidėjo iki 8.58 dolerių (o Niujorke – iki 9.63 dolerių). Nors tai aiškiai nėra pragyvenimo minimumą užtikrinantis darbo užmokestis, bet tai reali materialinė nauda ir prisideda prie aptariamųjų išsąmoninimo, kad jie gali paveikti savo darbo sąlygas, didėjimo. Daugiau apie šią įvykių raidą žiūrėti www.starbucksunion.org/node/1082. Daugiau apie įgalinimo per tiesioginį veiksma dinamiką žiūrėti Gross, Tessone (2006).

¹¹ Tačiau tai nereiškia, kad šie simbolinės socialinio korporacijos vaizdinių kūrimo mediacijos procesai yra kas nors nauja postfordistinėje ekonomikoje, nes jie iš tikrųjų yra žymiai didesnių ir tebevykstančių socialinių procesų dalis. Greičiau tai reiškia, kad besikeičiančiomis postfordistinės ekonomikos sąlygomis jie pradėjo vaidinti žymiai svarbesnį vaidmenį gamybiniame procese. Tad pasikeitė ekonominių jėgų struktūra, o ne įvyko, kaip kartais teigiama, kažkas panašaus į staigų gamybos režimų pertrūkį. Daugiau informacijos apie korporacinio asmens reprezentacijos ir vaizdinių kūrimo procesą žiūrėti Marchand (1998).

¹² Vis dėlto būdas, kuriuo *Starbucks* naudojasi siūlydama pirkti jos prekes, yra aiškus. Tai ne senas tiesioginis pardavimas, kuris retkarčiais įgauna beveik karnavalinę nuotaiką, o greičiau kai kas rafinuotesnio ir labiau užmaskuota, ką labiau būtų galima apibūdinti kaip panardinimo ir skleidimosi taktiką: tai tapimas fonu, tapimas veiklos ir bendravimo kontekstu.

Kai *Starbucks* profesinės sąjungos kampanija imasi kvestionuoti *Starbucks* susikurtą įvaizdį kaip kompanijos, kuri tariamai turi pažangią darbotvarkę ir gerbia savo darbuotojus bei jais rūpinasi, ir išprovokuoja ją imtis priemonių siekiant išsekinti ir pakirsti profesinės sąjungos kūrimąsi, tampa vis sunkiau išlaikyti norimą įvaizdį. Tam tikra prasme tada, kai *Starbucks* darbuotojų kampanija randa kelių, kaip įsikišti ir nutraukti simbolinį darbą bei *Starbucks* įvaizdžio, kuris yra toks svarbus jos veiklai, nuolatinio atkūrimo procesus, jie plėtoja būdus, kaip tiesiogiai įsikišti į *Starbucks* funkcionavimą, net jei tai ir nėra tiesiogiai susiję su tuo, kas paprastai suprantama kaip darbo procesas. Puikus to pavyzdys – bendras *Starbucks* darbuotojų kampanijos ir „Milijardieriai už Bushą“ (*Billionaires for Bush*) piketas, surengtas 2005 m. rugpjūtį,¹³ nors dėl demonstracijos tikslų jie privalėjo elgtis taip, kad atrodytų kaip viena kitai priešiškos jėgos. Skirtingu dienos metu grupė neskoningai *Great Gatsby* stiliumi apsirengusių milijardierių pasirodydavo *Starbucks* parduotuvėse, įsikūrusiose Pirmosios aveniu ir Aštuntosios gatvės sankirtoje Manhetene, ir imdavo dėkoti klientams už „pinigų laikymą *Starbucks*“ (*keeping the bucks within Starbucks*) bei liaupsinti kompaniją už pastangas sužlugdyti savo profesinę sąjungą. Tada imdavo įteikinti tariamą „Geresnių milijardierių verslo biuro apdovanojimą už ypač neteisingus darbo santykius“ (kuris, deja, nebuvo priimtas, nes administracija nusprendė paskambinti regiono vadovui ir paklausti patarimo, kaip elgtis tokiomis nenumatytomis aplinkybėmis).

Kai pasirodė *Starbucks* profesinė sąjunga ir įvairūs jos sąjungininkai, prasidėjo suvaidintas susidūrimas, PPD piketuotojų rikiuotei marširuojant pirmyn atgal šalia rikiuotės milijardierių, apsimetančių, esą gina savo branžinamą įmonę nuo niekšišku profesinių sąjungų neteisingų veiksmų ir jų pastangų padaryti darbo rinką nelanksčią, taip potencialiai sumažinant *Starbucks* pelną. Vienas iš milijardierių gavo PPD dalijamą lankstinuką ir įsinešė jį į parduotuvę garsiai su teatrališku pasipiktinimu skaitydamas „absurdiškus“ darbuotojų reikalavimus tokių dalykų, kaip, pavyzdžiui, pakenčiamos algos, padorus darbo valandų skaičius, pertraukėlės pasinaudoti tualetu ir „panašios kvailystės, kuriomis dažnai galima išgirsti besiskundžiant sutartimi susaistytą klasę“ (Denz 2005). Mosikuodamos plakatais su šūkais, humoristiškai iškraipanciais gerai žinomus šūkius, pavyzdžiui, „Galvok globaliai, enk lokaliai“ bei „Lai jie dirba už pupas“, abi tariamai priešiškos pusės imdavo giedoti ir rūščiai žiūrėti viena į kitą, desperatiškai stengdamosi susilaikyti nesijuokusios iš situacijos komiško ir siurrealistiško. Tarp milijardierių giedotų giesmių buvo ir „Sarah Bender [PPD narė, atleista iš darbo už savo profsąjunginę

¹³ Informacija apie *Starbucks* darbuotojų kampaniją www.starbucksunion.org ir „Milijardieriai už Bushą“ www.billionairesforbush.com. Daugiau apie kitas panašias kultūrinio trukdymo (*culture jamming*) formas žiūrėti Dery (1993); Lasn (2000); Reverend (2003).

veiklą], negink jos / atėik čia ir dirbk maišytoju“ bei „Starbucks darbuotojai, supraskite, pragyvenimo minimumas ne jums“. Tai leidžia surasti naujų būdų išreikšti kampanijos reikalavimus, nedėstant jų tiesmukai: milijardieriai dažnai pasirenka jų ginčijamą logiką bei tvirtinimus ir juos, tariamai priimdami bei garbindami, plėtoja tokiu būdu, kuris atskleidžia jų absurdiškumą. Panašią taktiką vartojo žiniasklaidos įvykių rengėjai *The Yes Men* bei dalyvaujantieji Londone įsikūrusioje Maištingos vaizduotės laboratorijos (*Laboratory for Insurrectionary Imagination*) veikloje, kurie 2004 m. suorganizavo „Kapitalizmo žygį“ (*March for Capitalism*) Europos socialinio forumo metu ir „Policijos pergalės vakarėlį“ (*Police Victory Party*) tų pačių metų Gegužės pirmąją.

Humoras, žaidimas ir taktinis lengvabūdiškumas yra ne kas nors išoriška organizavimui, o greičiau jo dalis. Tariamasis susidūrimas su „Milijardieriais už Bushą“ kaip dalis to, kas kitais atžvilgiais galėtų būti greičiau tipiškas piketavimas ir protestavimas, tampa erdve, kurioje intensyvios socialinio dalyvavimo formos pasirodo kaip sudėtinė kolektyvinio organizacinės kampanijos *aš* plėtojimo bei įsikišimo į simbolinio darbo procesą, kurio *Starbucks* reikia palaikyti savo įvaizdį ir pelningumo koeficientą, dalis. Šios taktinio absurdiškumo formos vaidino didelį vaidmenį pasaulinio teisingumo judėjimo veikloje, nuo Slaptos sukilusios revoliucinės juokdarių armijos (*Clandestine Insurgent Revolutionary Clown Army*) iki rinktinės grupuotės pasakiškų šokių, be to, šios formos ir pačios turi ilgą istoriją (Harvie, Milburn, Trott, Watts 2005).¹⁴

Tuo nenorima pasakyti, kad mažojo dalyvavimo procesas ir populiariosios kultūros motyvų vartojimas yra visiškai teigiamas dalykas. Mat kiekvieną kartą, kai populiariosios kultūros motyvo energijos gali būti panaudotos kitu būdu ar pajungtos kitiems tikslams, bandoma šią subversiją panaudoti prieš ją pačią, kaip pasakytų situacionistai, įtraukti ją atgal į reginį. Kaip teigia Brianas Holmesas, socialinė vaizduotė funkcionuoja „tuo pat metu kaip populiariosios kultūros gundymo priemonė ir kaip vidutinio rango simbolių analitikų taikomoji disciplina [...] tam, kad žadintų mūsų susidomėjimą, dėmesį, aistras – tai yra, kad, moduliudama subjektyvias energijas, atliktų dabartinę kontrolės funkciją“ (Holmes 2004: 552). Šie simboliniai analitikai, „kūrybinė klasė“ ar rinkodarininkai bei visi dalyvaujantieji įvairiuose kultūros laukuose, išlaiko kintamą ryšį (neretai skolindamiesi ir įtraukdami į savo veiklą) su tais, kurie siekia pakirsti jos funkcionavimą. Taigi į šias įvairias kultūrinės subversijos, mažojo dalyvavimo ir saviorganizacijos pastangas neturėtume žvelgti kaip į atvejus, kuriuos privalu mėgdžioti ir pakartotinai panaudoti tokius, kokie jie yra. Tiksliau, suprantant socialinių ryšių ir sąryšių, kurie dėl jų susiklosto ir yra jų dalis, organizavimo procesą gaunamos pačios vertingiausios pamokos.

Šis posūkis į kultūrinę politiką yra priemonė sukurti bendras organizavimo ir darbo pozicijas, pozicijas, kurios anksčiau rėmėsi bendruomene,

¹⁴ Taip pat žiūrėti Grindon (2006).

nuolatiniais kontaktais darbo vietoje ir sąveikomis jos ribose, ir kurios dabar nunyko, nes žmonės samdomi ne visai darbo dienai, trumpam laikotarpiui, arba pagal kitokius darbo modelius, kur tokie ilgalaikiai santykiai ir kontaktai nebeegzistuoja, o jei egzistuoja, tai ne tokia forma, kokia iki tol. Šios problemos ir sąlygos kuo toliau, tuo labiau atitinka kelerių pastarųjų metų Europos situaciją, kai judėjimai organizuojami atkreipiant dėmesį į tokias sąvokas kaip laikinumas (*precarity*), nestandartinės ir įvairios darbo formos, atsiradusios kaip neoliberalių pertvarkų ir įvairių paskutinių 60 metų socialinės demokratijos pasiekimų sumažėjimo rezultatas. Šis motyvas, iškeltas Milane įsikūrusios darbo organizavimo ir žiniasklaidos aktyvistų grupės *the Chainworkers*, greitai išplito po kontinentą, ypač per vis gausėjančias *Euro-MayDay* demonstracijas, vykstančias kasmet gegužės 1-ąją, kuriose į pirmą vietą buvo iškelti laikinų (*precarious*) darbuotojų rūpesčiai. Ypač šis dėmesys laikiniams darbuotojams veiksmingai paplito kuriant viliojančius ir kūrybiškus vaizdinius tam, kad būtų įkūnytas organizavimo procesas, iš kurio tie vaizdiniai kyla. Ypač ryškus to pavyzdys – naujo šventojo, San Precario, sukūrimas siekiant reprezentuoti laikinų darbuotojų poreikius bei reikalavimus (apgyvendinimas, transportas, bendravimas). Pasinaudodami šventojo motyvu *Chainworkers* sukūrė vaizdinį, paremtą socialinėmis itališkos katalikybės energijomis, bet parūpinantį būdus išreikšti jų socialinius reikalavimus bei pagrindžiantį naują lankstaus saugumo rūšį (*flexicurity*) tiems, kurie yra valdomi šiandienės postfordistinės ekonomikos funkcionavimo.¹⁵

Ši taktika taip pat buvo pasitelkiama tokiuose projektuose, kaip *Yo Mango*. *Yo Mango*, kuris šnekamąja ispanų kalba reiškia „aš vagiu“, sužaidė populiarios mados kompanijos Mango vardu tam, kad koordinuotų organizuoto vagiliavimo parduotuvėse veiksmus, lydimus dainavimo, šokių ir kitų suplanuoto absurdiškumo formų. Taip pat Naujojoje Zelandijoje vykusį kampaniją *Supersize My Pay* žaismingai panaudojo McDonald's frazę kaip motyvą, reikalaujama didesnių atlyginimų bei atsisakyti jaunimo darbo užmokesčio skalės, ir siekė organizuoti dirbančiuosius parduotuvėse ir turinčius laikinus darbus *Starbucks*, *Wellington*, *Burger King* ir panašiuose užsakymų centruose. Skaitmeninės bei ryšių priemonės buvo panaudotos ir siekiant sukurti įvairių rūšių techninius pokštus, pradedant netikromis įvairių tarptautinių finansinių institucijų internetinėmis svetainėmis ir baigiant politiniais videožaidimais, pavyzdžiui, *McDonald's Videogame* ir *Tamatipico Your Virtual Flexworker*, kurie egzistuoja šalia įprastesnių komunikacijos ir organizavimo technologijų panaudojimo būdų elektroniniame kovos fabrike

¹⁵ Informacija apie *Chainworkers* www.ecn.org/chainworkers, *EuroMayDay* www.euromayday.org ir San Precario www.sanprecario.info. Taip pat žiūrėti nesaugumo temai skirtą *Greenpepper Magazine* numerį (2004 m. rudenį, 31 numeris), *Mute Magazine* (2005 m. pavasaris, 29 numeris) bei *fibreculture* 5 numerį „Multitudes, Creative Organisation and the Precarious Condition of New Media Labour“ (2005), prieinamą <http://journal.fibreculture.org/issue5/>.

(Drew 2004; Cleaver 1998).¹⁶ Bendrojo mažosios organizacijos formų proceso pavyzdys – populiariosios kultūros frazeologijos ir vaizdinių energijos vartojimas siekiant išplėsti veikimą to, ką Cornelius Castoriadis vadina socialiniu įsivaizdavimu (*social imaginary*) ar nesibaigiančiu savikūros procesu, vykstančiu daugybe simbolinių formų ir kanalų. Socialinis įsivaizdavimas, kuris plėtojamas ne visos visuomenės mastu, bet pasitelkus įvairias organizuojančias kampanijas, kurios savo veikla siekia dauginti ir skleisti anti-kapitalistines idėjas, sukuria tai, ką Castoriadis apibūdina kaip įsivaizdavimo figūrą (*figure of the thinkable*) ar struktūrą, dėl kurios tampa galimos įvairių pavidalų socialinės sąveikos ir santykiai. Socialinio įsivaizdavimo funkcionavimas ir plėtra, vykstanti per šias intensyviai veikiančias mažąsias organizacijos formas, turi tris apibrėžtis: intenciją (judėjimų tikslai), afektą (socialiniai ryšiai ir per juos susiformavę santykiai) ir reprezentaciją (šiuose procesuose pasitelkiamų simbolių išplėtojimas ir išdėstymas), kurie yra dalis „neriboto... reprezentacinio srauto ir reprezentacinio spontaniškumo be jokios nustatytos pabaigos“, kuris yra kolektyvinės rezistencinės vaizduotės kūrinys (Castoriadis 1997). Tokiu būdu čia egzistuoja nuolat kintantys ryšiai tarp socialinio įsivaizdavimo veikimo, saviorganizacijos formų ir intensyvių santykių bei sąveikų, kuriuos išreiškia ir plėtoja šie kūrimai.

Dažnai nežymūs momentai, judesiai ir gestai gali socialinio įsivaizdavimo formavimąsi ir performulavimą nukreipti netikėtomis mažosiomis linkmėmis, pastumdami socialines energijas ir santykius skirtingomis kryptimis. Socialinis įsivaizdavimas paprastai išreiškiamas ne specifiniais teoriniais terminais, o kasdienio kolektyvinio supratimo formomis – jį įkūnija vaizdiniai, pasakojimai ir mitų kūrimas: tai, kaip žmonės įsivaizduoja savo socialinę egzistenciją ir kaip jie supranta ir sutaria vienas su kitu. Kitaip tariant, jis yra „bendras supratimas, darantis galimas bendras praktikas ir daugelio išgyvenamą teisėtumo jausmą“ (Taylor 2004: 23). Šie bendri įsivaizdavimai ir supratimas gali būti padarinys veiksmų, kurie gali atrodyti nereikšmingi, bet, nepaisant to, keičiantys situacijos apibrėžimą ir esmingai joje dalyvaujančiųjų tarpusavio ryšį. Aišku, tokie gestai turi nevienodą prasmę tiems, kurie su jais susiduria.¹⁷

¹⁶ Daugiau informacijos apie šiuos įvairius pavyzdžius žiūrėti *Yo Mango* www.yomango.net, *Super Size My Pay* www.supersizemypay.com ir *Molle Industria* www.molleindustria.org.

¹⁷ Pavyzdžiui, aktyvistai žygiuodami gatvėmis dažnai girdėdavę kalbant „štai kaip atrodo demokratija“, kartais klausiant, ar demonstracija gatvėje tikrai yra demokratijos išraiška, o galbūt net dažniau matydavę smalsius, o kartu ir šiek tiek niekinančius žvilgsnius šalia esančių, kurie tiesiog bandydavo perprasti, koks protestas vyksta (nes dažnai nebūdavo savaime aišku). Taip pražiūrima, kad kalbėjimas apie demokratiją taip pat nurodo į formulavimo ir organizavimo procesą, kuris į svarstomą akciją vedė per daugybę pasitarimų, susirinkimų ir organizavimų. Šį naujų horizontalaus organizavimo ir dalyvavimo formų kūrimo procesą, besiskiriantį nuo neretai susvetimėjusios rinkiminės politikos srities, yra sunkiausia paveikti, bet jį kreipiamasi kalbomis, proklamacijomis bei platinamomis žiniomis. Paradoksaliu būdu jis nuolat nurodo į patirtis, neatskiriamas nuo visa apimančio organizavimo, bet nepaisant to niekada nematomas jo matomiausiose apraiškose.

Konkretų šios rūšies socialinio judėjimo pavyzdį galima rasti pažvelgus į dar vieną PPD organizacinės veiklos reiškinį, kurį man teko stebėti dalyvaujant 2005 m. Sidnėjyje vykusiuose Gegužės pirmosios protestuose. Atvykus į nurodytą vietą parke, kur, kaip buvo skelbiama, turėjo prasidėti demonstracija, iš pirmo žvilgsnio pasirodė, kad klostosi gan neįdomus renginys. Nepaisant visų didesnių, populiariesnių liberalių ir socialdemokratiškesnių profesinių sąjungų raginimo savo nariams susirinkti į demonstraciją (o ateiti buvo gana paprasta, nes Gegužės pirmoji buvo sekmadienis), susirinkusiųjų skaičius buvo palyginti mažas. Protesto organizatoriai energingai bėgiojo dalydami informacinius lapelius, nurodančius demonstracijos maršrutą ir tvarką, pagal kurią profesinės sąjungos turėjo žygiuoti, ir tikrino, ar kiekvienas yra lengvai atpažįstamas ir išsiričiau pagal savo priklausomybę profesinei sąjungai (kokios spalvos jūsų marškinėliai, drauge?). Galiausiai į vietas buvo sustatytos mažiau politiškai vieningos grupės bei nepriklausantieji jokioms pripažintoms politinėms grupuotėms. Planuojamą profesinių sąjungų maršrutą turėjo sudaryti vaikščiojimas labai dideliu ratu Sidnėjaus finansiniame rajone, o tai, atsižvelgiant į savaitės dieną, reiškė, kad praktiškai demonstracijos niekas nematys ir negirdės. Atrodė, kad marginalizacija yra ne nesėkmingas šalutinis situacijos padarinys, bet, veikiau, buvo įtraukta į patį renginio organizavimą ir struktūrą.

Kai renginys prasidėjo, šis pradinis įspūdis neišsisklaidė. Jį pradėjo stereotipinis vyresnio amžiaus barzdotas vyriškis, kuris dainavo įvairias dainas apie solidarumą, dirbančiųjų klasės orumą ir kitus panašius motyvus, įspraustus į įsivaizduojamus ir estetinius rėmus, kurie atrodė nepasikeitę nuo trečiojo dešimtmečio. Paskui pasirodė, regis, begalinė kalbėtojų armija, kuri monotoniškai dūzgė apie kovą prieš siūlomus įvairių socialinių gerovės programų apkarpymus ir darbo įstatymų pakeitimus. Viena iš kalbėtojų temų buvo „Savanoriško studentų susivienijimo“ (*Voluntary Student Unionism*) pristatymas – pasiūlytas įstatymų pakeitimas, galintis pakeisti Australijos studentų paramos ir finansavimo sistemą, ir kuris buvo nacionalinės dienos akcijos, įvykusios prieš kelias dienas, tikslas (Brewer 2005). Jeigu kas nors mąsto apie mitingus ir akcijas kaip apie kūrybinės potencijos ir galimybių sukurti naują pasaulį iš šiandieninės materijos manifestacijas, tai šis įvykis labiau priminė šiandienos pilkumo išplėtimą į begalinę ateitį, susitelkiant tik į menkutės naudos, iškovotos ankstesnių veiksmų, išsaugojimą, o ne kūrimą ko nors naujo ar įkvepiančio.

Laimė, ne viskas buvo taip blogai. Sidnėjaus PPD nariai užgožė kalbėtojus pasinaudodami garso sistema iš tuščių plastikinių butelių, kuriai pritarė iš įvairių virtuvės reikmenų ir kibirų kuriamas ritmas. Kai procesija išsiliejo į gatvę, savadarbė garso sistema buvo panaudota dainuoti tokioms dainoms, kaip Dolly Parton „9 to 5“ ir *the Animals* „We Gotta Get Out of

This Place“. Kaip priešingybė anaipol neįkvepiančiai aplinkai, mušami regtaimo ritmai, improvizuoti šokiai ir dainavimas nepataikant į toną bei pačios dainos sudarė džiaugsmingos šventės ir besiliejančios energijos, kurios kitur trūko, įspūdį. Įvairūs asmenys, kurie, atrodė, nekreipia dėmesio į demonstraciją, pažvelgdavo ir nusišypsodavo, kai juos pasveikindavo neprofesionali, bet, reikia pripažinti, įspūdinga šutvė dainuojančių ir šokančių žmonių. Jie tikriausiai atpažindavo dainas ir susiedavo jas su idėja, kad iš tikrųjų dirbant nuo 9 iki 5 neįmanoma pragyventi ir kad mums reikia išsinešdinti iš šios vietos – susiejo taip, kaip nebūtų pavykę siekiant sužadinti dirbančiųjų orumą ir solidarumą net pačiomis geriausiomis intencijoms.

Bet kad ir kiek galima spekuliuoti apie tai, kaip tą suvokė stebintieji šiuos įvykius, neabejotinai susiformavo emociškai turtingesnė dalyvaujančiųjų santykių kompozicija. Vienu metu bešokant ir besilinksminant pagal „Darth Vader’s Theme“ iš *Žvaigždžių karų*, kilo karšta diskusija, ar Maištininkų aljansas filme atstovavo progresyvią jėgą, bandančią sunaikinti imperiją, ar veikiau įkūnijo reakcingą pastangą gražinti buvusią monarchiją. Diskutuojant argumentai apie filmo politiką nevaržomai kaitaliojosi su kelių PPD narių dalijimusi patirtimi siekiant organizuoti įvairius komandos, dalyvavusios filmuojant paskutinę dalį, narius. Šie debatai tęsėsi žygiuojant ir išsiliejo užgeriami daugybe alaus bokalų vakarėlio po reginio metu. Kiekvienas iš šių momentų, kai paimamas elementas iš populiariosios kultūros srities, ar tai būtų daina, ar filmas, ar dar kas nors, ir pavartojamas kitiems tikslams, gali būti aiškinamas kaip priėmimas ir išplėtimas situacionistų sukurtos iškraipymo (*detournement*) idėjos, kai socialinių elementų ir praktikų kombinacijos nukreipiamos kitiems tikslams, sudarant situacijas, kur kolektyvinės socialinės energijos išliejimas ir realizavimas gali sukurti naują pasaulį ir naujus socialinius santykius. Tai nereiškia, kad tokios dainos, kaip „Working 9 to 5“ ar „Dancin in the Streets“, taip pat *Žvaigždžių karai* ar neskoningi gerovės ir paniekos vaizdai, patys savaime yra revoliucingi, – tiesiog visa tai tose situacijose suskamba naujais intensyvumais ir naujomis prasmėmis. Tai toks skambėjimas ir socialinis rezonansas, aplink kurį socialinės vaizduotės veikla nuolat atsinaujina ir persiorganizuoja, o tai įkūnija mažųjų organizacijos formų procesą.

Kasdienis revoliucinis gyvenimas, besiskleidžiantis per dainas, istorijas, pakikenimus, skambias frazes ir pašaipius juokus, apsieina be šventų karvių. Kovų ciklai dauginasi spiraliniu būdu ne tik per tradiciškai pripažintas politines formas, bet per visus kasdienio gyvenimo aspektus. Iškeverzoti ant didmiesčio sienų, ištarti pašnibždomis, papasakoti begeriant – idėjų srautas ir išsilaisvinimo troškimas juda priklausomai nuo nuolat kintančių ir pertvarkomų socialinio sluoksnio poreikių. O, kaip gaila vargšų tironų, kaip žlunga jų galia, kai į ją niekas rimtai nebežiūri, kai visi tik juokiasi. Per reginio absurdiškumą ir absurdo reginį visu aiškumu atsiskleidžia mus supančio pasaulio

absurdiškumas – nuo kapitalizmo funkcionavimo ir valstybinių organizacijų iki ne tokių painių profesinės sąjungos biurokratų ir kitų senojo pasaulio pakalikų. Čia slypi nuostabus ambivalentiškas mažosios politikos paradoksas: jie nesiekia judėti į priekį pagal nustatytą modelį ar naujojo pasaulio planą, bet netgi jų džiaugsmu slypi tikros užuomazgos statyti naują pasaulį. Vienijimasis siekiant pasikasti po valstybės, kapitalizmo ir visų socialinio dominavimo formų pamatais nereiškia, kad susiduriama su pasirinkimu tarp džiaugsmo su šokiais bei užavimais ir rimto klasių kovos darbo. Toli gražu ne. Iš tikrųjų, norint būti revoliucionieriumi, ko gero, būtent į šokį reikėtų žiūrėti rimtai.

*Iš anglų kalbos vertė Alvydas Noreika
Vertimą tikrino Audronė Žukauskaitė*

LITERATŪRA

1. Bekken, Jon and Thompson, Fred. (Eds) 2006. *The Industrial Workers of the World: Its First One Hundred Years 1905–2005*. Philadelphia, PA: Industrial Workers of the World.
2. Bird, Stewart; Georgakas, Dan; Shaffer, Deborah. 1985. *Solidarity Forever: An Oral History of the IWW*. Chicago: Lake View Press.
3. Blissett, Luther. 2005. Q. London: Harvest Books.
4. Brewer, Norman. 2005. „Victorious Students Unleashed Rally – Next Stop: May Day Rally and Contingent“, *Melbourne Indymedia*. May 1, 2005. Prieinama www.melbourne.indymedia.org.
5. Buchanan, Ian. 1997. „Deleuze and Pop Music“, in *Australian Humanities Review*.
6. Buhle, Paul. 2004. *Wobblies! A Graphic History of the Industrial Workers of the World*. New York: Verso.
7. Carr, James. 2002. *Bad: The Autobiography of James Carr*. Oakland: AK Press.
8. Castoriadis, Cornelius. 1997. *World in Fragments: Writings on Politics, Society, Psychoanalysis, and the Imagination*. Ed/Trans David Ames Curtis. Stanford, CA: Stanford University Press.
9. Cleaver, Harry. 1998. „The Zapatistas and the Electronic Factory of Struggle“, in John Holloway and Eloina Peláez (eds) *Zapatista! Reinventing Revolution in Mexico*. London: Pluto Press, p. 81–103.
10. Deleuze, Gilles and Guattari, Felix. 1986. *Kafka: Towards a Minor Literature*. Trans. Dana Polen. Minneapolis: University of Minnesota Press.
11. Denz, Diva. 2005. „Billionaires Rush to the Aid of Starbucks“, *NYC Indymedia*, August 10, 2005. Prieinama <http://nyc.indymedia.org/en/2005/08/55275.html>.
12. Dery, Mark. 1993. *Culture Jamming: Hacking, Slashing, and Sniping in the Empire of Signs*. Open Magazine Pamphlet Series.
13. Dominijanni, Ida. 2006. „Heiresses at Twilight. The End of Politics and the Politics of Difference“, in *the commoner* 11.
14. Drew, Jesse. 2004. „Technopranks. Carving Out a Message in Electronic Space“, *Processed World 2005*, p. 39–43.
15. Elliot, Charlene. 2001. „Consuming Caffeine: The Discourse of Starbucks and Coffee“, in *Consumption, Markets, and Culture* 4(4), p. 369–382.
16. Fisher, Virginia and Tabor, Nicholas. 2006. „Wobbly Union Gets Support“, in *Harvard Crimson*. October 17, 2006. Prieinamas www.thecrimson.com/article.aspx?ref=514996.
17. Grindon, Gavin. 2006. „The Breath of the Possible“, in Stephen Shukaitis and David Graeber (eds) *Constituent Imagination: Militant Investigations // Collective Theorization*. Oakland, CA: AK Press, p. 91–104.
18. Gross, Daniel and Tessone, Joe. 2006. „How to Make Work Safe with Direct Action“ *Znet*. September 8, 2006. Prieinama www.zmag.org.
19. Grossberg, Lawrence. 1992. *We Gotta Get Out of This Place: Popular Conservatism and Postmodern Culture*. London: Routledge.
20. Haefliger, Ross. 2006. *Straight Edge: Hardcore Punk, Clean-Living Youth, and Social Change*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
21. Harvie, David; Milburn, Keir; Trott, Ben; Watts, David. (Eds) 2005. *Shut Them Down! The G8, Gleanegles 2005 and the Movement of Movements*. West Yorkshire and New York: Dissent! and Autonomedia.

22. Holmes, Brian. 2004. „Artistic Autonomy and Communication Society“, in *Third Text* 18(6).
23. Holtzman, Ben; Hughes, Craig; Meter, Kevin Van. 2004. „Do It Yourself...and the movement beyond capitalism“, in *Radical Society* Volume 31 Number 1, p. 7–20.
24. Home, Stewart. 1991. *The Assault on Culture: Utopian Currents from Lettrisme to Class War*. Edinburgh: AK Press.
25. Hurchalla, George. 2005. *Going Underground: American Punk 1979–1992*. Stuart, FL: Zuo Press.
26. Jenkins, Mark and Andersen, Mark. 2000. *The Dance of Days: Two Decades of Punk in the Nation's Capital*. New York City: Akashic Books.
27. King Mob Echo. 2000. *English Section of the Situationist International*. Edinburgh: Dark Star.
28. Kelley, Robin D.G. 2002. *Freedom Dreams: The Black Radical Imagination*. Boston: Beacon Press.
29. Kohl, Paul R. 1993. „Looking Through a Glass Onion: Rock and Roll as Modern Manifestation of Carnival“, in *Journal of Popular Culture*, 27 (1), p. 143–162.
30. Kornbluh, Joyce. 1998. *Rebel Voices: An IWW Anthology*. Chicago: Charles H. Kerr Publishing Company.
31. Lafargue, Paul. 1989 [1883]. *The Right to Be Lazy*. Chicago: Charles H. Kerr Publishing Company.
32. Lasn, Kalle. 2000. *Culture Jam: How to Reverse America's Suicidal Consumer Binge*. New York City: Harpers.
33. Leblanc, Lauraine. 1999. *Pretty in Punk: Girl's Gender Resistance in a Boy's Subculture*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
34. Linstead, Stephen and Höpfl, Heather. (Eds) 2000. *The Aesthetics of Organization*, London: Sage.
35. Maher, Kris. 2006. „IWW Branches Out in Bid to Recruit Starbucks Baristas“, *Wall Street Journal*. May 17, 2006. Pricinamas <http://www.starbucksunion.org/node/899>.
36. Marchand, Roland. 1998. *Creating the Corporate Soul: The Rise of Public Relations and Corporate Imagery in American Big Business*. Berkeley, CA: University of California Press.
37. McKay, George. 1998. *DIY Culture: Party & Protest in Nineties Britain*. New York: Verso.
38. Negri, Toni and Guattari, Felix. 1990. *Communists Like Us*. Trans. Michael Ryan. New York: Semiotext(e).
39. O'Hara, Craig. 1999. *The Philosophy of Punk: More Than Noise*. San Francisco: AK Press.
40. Reeves, Martha and Bego, Mark. 1994. *Dancing in the Street: Confessions of a Motown Diva*. New York: Hyperion Books.
41. Renshaw, Patrick. 1999. *The Wobblies: The Story of the IWW and Syndicalism in the United States*. Chicago: Ivan R. Dee, Publisher.
42. Reverend, Billy. 2003. *What Should I Do if Reverend Billy is in My Store?* New York: New Press.
43. Rhodes, Carl. 2007. „Outside the Gates of Eden: Utopia and Work in Rock Music“, in *Group and Organization Management* 32(1), p. 22–49.
44. Rosemont, Franklin. 2002. *Joe Hill: The IWW & the Making of a Revolutionary Working Class Counter-culture*. Chicago: Charles H. Kerr Publishing.
45. Rosemont, Franklin and Radcliffe, Charles. (Eds) 2005. *Dancin' in the Streets: Anarchists, IWWs, Surrealists, Situationists & Provos in the 1960s*. Chicago: Charles H. Kerr Publishing Company.
46. Scott, James C. 1990. *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts*. New Haven, CT: Yale University Press
47. Smith, Suzanne. 2001. *Dancing in the Street: Motown and the Cultural Politics of Detroit*. Cambridge: Harvard University Press.
48. Stansill, Peter and Zane, David. (Eds) 1999. *BAMN (By Any Means Necessary): Outlaw Manifestos & Ephemera, 1965-1970*. Brooklyn, NY: Autonomedia.
49. Taylor, Charles. 2004. *Modern Social Imaginaries*. Durham: Duke University Press.
50. Thoburn, Nick. 2003a. *Deleuze, Marx, and Politics*. London: Routledge.
51. Thoburn, Nick. 2003b. „The Hobo Anomalous: Class, Minorities and Political Invention in the Industrial Workers of the World“, in *Social Movement Studies* 2 (1), p. 61–84.

Stevphen Shukaitis

DANCING AMIDST THE FLAMES: IMAGINATION AND SELF-ORGANIZATION IN MINOR KEY

SUMMARY

During the mid-1960s in Chicago there emerged a crossover between the militant syndicalist labor organizing of Industrial Workers of the World

(IWW) and Surrealist inspired flights of fancy, embodied and circulated in publications such as the *Rebel Worker*. But rather than the somber and austere images of labor struggle that one often finds, this section of the IWW embraced youth revolt, free jazz and artistic experimentation, and rock n' roll in their pursuit of developing "critical theory at it Bugs Bunniest Best" and "dialectics in the spirit of the Incredible Hulk". Taking their inspiration from the growing tides of political unrest expressed increasingly through forms of pop culture they would come to write about the political potential for developing social struggle drawing from these social energies, arguing in pamphlets like *Mods, Rockers, and Revolution* that songs like "Dancin in the Streets" show that the yearning for freedom and refusal to submit to bureaucratic pressures are not just the desires of small bands of militants but rather "almost *instinctive* attitudes of most of our fellow workers". From this they would conclude that their task was not to "bring" awareness of the problems of capitalism, racism, and the social injustice to people who for the most part were already quite aware of them. Rather, taking more inspiration from Lennon than Lenin, they sought to connect the multitude of forms of rebellion and discontent that already existed involving all sorts of social subjects whose actions were not often assumed to have a political character.

But how are these moments and revolts and insubordination, bridged tenuously through the semiotic scaffolding of these pop songs, connected? While such a question could easily raise the concern that such is a mere coincidence, it is illustrative of a larger process of the politics of minor composition – a politics based on using whatever materials are available in the social milieu to formulate new relations, forms of self-organization, and embodiments of the radical imagination. Through the circulation of particular musical compositions people found a means to organize and articulate their desires for escaping from the daily workday, to develop a critique in culture (rather than of culture) of the dystopian nature of work that people sought to escape from. It is through these kinds of circulations, connections, and relays that the revolution of everyday life is fermented and realizes – that is, it is embodied and evolves through a constantly morphing everyday life of revolution.

KEYWORDS: radical imagination, self-organization, politics of minor composition, revolution of everyday life.